

Agnieszka Wójcik-Popek
MSc. Eng., landscape architect
Cracow University of Technology
Faculty of Architecture, Institute of Cities and Regions Design

Garden Festivals in Bolestraszyce

Abstract

In the previous year, the 7th Garden Festival in Bolestraszyce was already held. It is an annual event that brings together Polish garden enthusiasts and creators, teachers and young landscape architecture adepts, and even primary school representatives. Festivals have been organized since 2011 by the Arboretum and the Department of Physiography in Bolestraszyce, near Przemyśl. It has been initiated thanks to the funding from the Ministry of Culture and National Heritage. The festival is surrounded by the substantive care of the Landscape Architecture Association, the Association of Polish Landscape Architects, the Polish Nurserymen Association and the Polish Dendrological Society.

Show gardens are an unusual variety of gardens – they serve to present the latest trends in the art of space arrangement and present, popularize new plant varieties. In recent years, they have also gained a wider educational function, often referring to environmental problems or various socio-cultural issues.

Keywords: *show gardens, educational gardens, theme gardens, education in landscape architecture*

The beginnings of the festival

Festival gardens, built to be watched and admired are not just decoration (...). Transmission of the content seems to be more important here than formal or decorative values. The show garden becomes a content not a decoration.

[Myszka-Stapór 2011: 275]

The Garden Festival in Bolestraszyce near Przemyśl is a testing ground that allows you to see how new forms of contemporary art are applied to garden art.

[Rylke & Piórecki 2014: 2]

Here the question arises as to what the show gardens really are. Are they gardens in the literal sense or are they still an exhibition space?

[Krug 2011: 281]

The creation of a garden festival in Bolestraszyce can be associated with the growing interest in this type of events in Europe and around the world. The most famous festivals include the London Chelsea Flower Show, the French Festival International des Jardins in Chaumont-sur-Loire and the German BUGA (Bundesgartenschau). Every year, they attract more and more visitors, professionals and amateurs looking for inspiration or just ordinary people who want to spend time in a beautiful and interesting environment.

The Arboretum is located in Bolestraszyce, 9 km from Przemyśl (Podkarpackie province). It was established in 1975, when the authorities of the Przemyśl powiat gave the Department of Physiography and the Arboretum of the Society of Friends of Sciences in Przemyśl the former property of Piotr Michałowski, a Polish painter of the Romantic era [page 1].

The first Garden Festival in Bolestraszyce was organized in December 2010. The creators of the festival's formula to make it a *cyclical event on which garden artists from our part of Europe will be presenting* were professors of Landscape Architecture: Jan Rylke (SGGW), Aleksander Böhm (Cracow University of Technology) and Jan Stanisław Wojciechowski (Cardinal Stefan Wyszyński University). The Arboretum in Bolestraszyce near Przemyśl has been the host of this event.

The official opening of the First Festival took place on June 26, 2011. Visitors could admire 10 show gardens [Myszka-Stąpór 2011: 266]. The sign of the festival was a gardener who greets guests at the main gate by [Rylke 2011: 282-283].

Tab. 1. Gardens of the first edition of the Festival [based on Myszka-Stąpór 2011: 265-275, Rylke 2011: 282-312]

Name	Authors
Garden sphere	Zielony Zakątek Landscape Architecture Studio J. Korczak-Wodnicka z zespołem: A. Chadaj; A. Galińska; J. Karaś.
Garden of held moments	M. Skibińska, A. Wiktorko
Willows and water	S. Dziubak; Arboretum Bolestraszyce
Impressions with a country garden in the background	I. Pełczyńska – IPROJEKT
Garden of light	A. Długozima, J. T. Królikowski, D. Krug, B. Rothimel, A. Różańska, M. Skrobot, T. Turczynowicz, K. Wlazło
Garden of meanings and garden of the sea	M. Dębowska, K. Grygoriew, I. Myszka-Stąpór, J. Rylke, A. Wilczyńska
Garden of people and animals	I. Dymitryszyn, A. Jójczyk, M. Dymitryszyn, M. Gałek

Garden of elements ... from air, hunger, fire and war...	B. J. Gawryszewska, J. Rylke, J. Skalski
Minimalist water garden	M. Furtak, W. Kosiński, P. Kowalski, M. Zieliński
Garden of emotions	M. Fryz, K. Findysz, S. Curyło, E. Babiarz, K. Płachta, A. Mucha, M. Mucha, A. Rusztowicz, A. Mech, J. Warchoł, P. Paździor.

The official opening of the 2nd Garden Festival took place on June 30, 2012. The opening was accompanied by a concert by the Przemysł String Quartet. At the Festival, 16 gardens were presented (6 improved projects from the previous edition and 10 new compositions) and spatial installations 'Space Painting' prepared by students of Interior Design of the Academy of Fine Arts Władysław Strzemiński in Łódź.

Tab. 2. New compositions of the second edition of the festival [based on Catalog 2012, Catalog 2013: 15]

Name	Authors
Reincarnation	N. Piórecki, Arboretum and the Department of Physiography in Boleszysze
Hydrosphere	Zielony Zakątek Landscape Architecture Studio J. Korczak-Wodnicka with a team: J. Wilkowska, R. Ejsmont, G. Chmielewski
Geometry and color in the garden	Students and teachers of K. K. Baczyński Complex of Schools of Economics in Przemysł
Garden I	M. Sak, Interior Design of the Academy of Fine Arts Władysław Strzemiński in Łódź
Podkarpacie - the land of abundance	J. Skalski, Department of Landscape Art, Warsaw Agricultural University; S. Dziubak, Tarnobrzeg Culture House
Willows and water	S. Dziubak, Arboretum Boleszysze, Tarnobrzeg Culture House
A heavenly corner	Students of Landscape Architecture from the State Higher Vocational School in Wałbrzych
Musical post-catastrophic garden	Parque-no Collective: K. Herman, J. Słomkowski, M. Łepkowski
Garden of transformation	W. Mityk, W. Selwa, M. Teler, A. Tomczyk, M. Fryz, A. Koprowska, J. Rzepka, N. Cisek, D. Makarska, K. Bęben, E. Barzyk, J. Zgnilec. Projekt supervisor: A. Gajdek, N. Kochańska. Sponsors: University of Rzeszów. Faculty of Biology and Agriculture, POLAN – D. Pilecka, Fruit and Orchard Nursery garden – G.& S Tomaka, Agricultural farm – E. & J. Płachta, GREEN DECO - M. Wijas, Florist „Flores” Sokółów Małopolski.
Garden of Calvary	B. J. Gawryszewska, I. Mysza-Stąpór. Department of Landscape Art, Warsaw Agricultural University

Other festivals

The opening of the III Garden Festival took place on June 29, 2013. At that time 21 gardens were presented referring to the idea of Pop art. During the Festival in the Garden of Cavalry an artistic action took place: *Weeding art that is the art of weeding*, aimed at drawing attention to the need for continuous work on the garden, constant creation of its look and decision to remove specific plants. *Garden art combines all the currents of art. In addition to the title Pop art, knitting art, paving*

art we still have weeding art. Supported by quotations from the Gospel, the art of weeding brought to the Garden of Calvary, besides the liturgical theme, an eschatological thread – the Last Judgment – In this case for parts of plants [Catalog 2013: 1-3]. The festival was accompanied by a scientific conference on the meaning of show gardens.

Among the newly-created gardens can be distinguished: Country Garden, Autumn and Winter Garden, the title Pop Art Garden or joke, Water Dream, Custom Garden, Cottage with Garden, Eye to Sky, Garden of Sculptures, Let's talk about art, Lithosphere [Catalog 2013].

In 2014, during the 4th Festival, the visitors' eyes were already enjoyed by 27 show gardens. Many new arrangements, among others Garden Out of the Earth, Garden of Happiness, Block, Greed, Praise of slowness, Garden Protest – PRICE 100%, Garden? Strange? were developed. The festival was accompanied by a conference titled: Project – rhythms of nature [Rylke and Piórecki 2014].

During the 5th Festival among new gardens and installations there were such works as: Guardian – centurion determinant of the place, Romanticism (fig. 1), Little nature, Floral sundial, Protest Garden II – Tire vulcanization 150 m, or Firewood [Rylke & Piórecki 2015].

Fig. 1. Garden of Romanticism, referring to literature from the Romantic period, especially the works of A. Mickiewicz. Photo by N. Piórecki, 2015. Courtesy of Arboretum and Institute of Physiography in Bolestraszyce

Ryc. 1. Ogród Romantyzm, odwołujący się do literatury z okresu romantyzmu, szczególnie twórczości A. Mickiewicza. Fot. N. Piórecki, 2015. Dzięki uprzejmości Arboretum i Zakładu Fizjografii w Bolestraszycach

The opening of the 6th Garden Festival took place on June 25, 2016. At that time 30 gardens were presented, as in previous years, some new ones, and some

improved and updated ones. Among them were: Orange Garden, Green School, Pantheon of Forgotten Polish Flowers, Białogłowy, Trials of Survival in Art / Wyspa Lesbos, Temple, Protest Garden III – 'CRIMES', TEMPLE..., Garden of Fractals, Round table.

On July 1, 2017, the 7th Garden Festival in Bolestraszyce was held. Within its framework, the arrangements prepared in previous years were presented, as well as new ones, including: Arboretum fables, 2030+ Municipal Garden of the Future, Tree of Life, Maidens, Garden 'Contrast', Creation of the Temple, Roses.

The eighth edition was canceled due to the construction investments carried out at the Arboretum.

Show gardens prepared by the students of Landscape Architecture, University of Rzeszów

The idea of organizing Garden Festivals received a positive reception not only among landscape architects – both academic staff and practitioners, but also among the local community. The festivals are regularly attended by young people from nearby schools, such as students from the School Complex in Wyszatyce or from the Krzysztof Kamil Baczyński School of Economics in Przemyśl.

In 2011, during the first Festival, students of Landscape Architecture at the University of Rzeszów presented the 'Garden of Emotions'. The authors, through the composition of the garden and the forms and colors used, drew attention to the impact of human surroundings on emotions. The garden created in over 70% of waste, referred to organic art. It was a topic of discussion on the contemporary environment of life, which contaminated by consumerism, becomes more and more polluted and unfriendly to humans [Rylke 2011: 309-312].

In 2012, as part of the second Garden Festival, the students and the staff of Landscape Architecture, University of Rzeszów prepared the composition 'Garden of Transformation'. The demonstration garden was to pay attention to ecological problems, especially to the extinction of species and the role of insects in the natural environment, and to encourage the use of recycled materials. *The garden was created mainly for the smallest organisms – insects, whose number decreases every year due to pollution of the environment and genetically modified food. We create asylum and a cozy home for them. We encourage everyone to create space for insects in their surroundings. Visitors can take a close look at the insects, see the metal-plastic image of insects, and most importantly 'turn into' an insect thanks to the characteristic seats and tunnels we introduce, which are houses for insects on an enlarged scale.*

This garden was supposed to be a pretext for reflection on the meaning of life and time, on transience, over a moment that can be remembered and be engraved in the heart. *We hope that visitors to the garden will undergo a transformation and appreciate insects, extremely important for both the environment and our private gardens...* [Arboretum 2012: 9-10].

For the III edition of the Festival, the garden from 2012 was completed and transformed, and titled the 'Garden of Transformation'. The composition was based on the division into three zones: entrance, insects and transformations. In the garden there are both useful and ornamental plants, and of course, houses for insects: *On our scale, it is a small garden. In the scale of insects that are to be inhabitants here, it is a city...* [Arboretum 2013: 24-26].

As part of the 4th Garden Festival, students of Landscape Architecture working at Perspektywa Student Science Club (supervised by Agata Tekiela, PhD) under the substantive care of the employees of the Landscape Architecture Department; they created the Garden of Happiness (fig. 2). The composition was simple but also very eloquent – it resembled a four-leaved clover. Each of the 4 beds was filled with white clover, the borders were planted with *Lobularia maritima*. In contrast, the margins are planted with purple foliage. *Garden of happiness is a magical place. Anyone who is looking for happiness can find it. We invite visitors to the garden (...) to look for and take with them the happiness in the form of a four-leaf clover. The garden was intended to direct the attention of visitors to the quality of space that surrounds us and its impact on our well-being* [Rylke & Piórecki 2014: 20]. In 2015, the concept of 'Garden of Happiness' was supplemented and developed [Rylke & Piórecki 2015:23].

Fig. 2 Garden of Happiness. Photo by Marcin Wnęk. Bolestraszyce, 2015
Ryc. 2 Ogród Szczęścia. Fot. Marcin Wnęk. Bolestraszyce, 2015

For the 6th edition of the Festival, students of Landscape Architecture at the University of Rzeszów (including members of Perspektywa Student Science Club) and members of the Podkarpackie Association of Polish Landscape Architects (SPAK) prepared a demonstration project entitled: 'Garden of Fractals' (fig. 3).

This seemingly pure game of forms, however, has a deep symbolic dimension. As the authors themselves say: *It is a garden consisting of repetitive objects – fractals. It refers not only to all beings at the molecular level. It symbolizes the perfect order of things, an infinity composed of the same and yet different elements. It is a set of solids "developed" around the place-center, which we can consider as the center of the world. Such a hierarchy of elements is present in every cell of all living organisms. Thus, this highly geometric, architectural garden becomes the praise of life in its every form and at every level of organization.*

Fig. 3 Garden of Fractals. Left above: Vision... (by A. Wójcik-Popek), right above: Creating..., left down: Weaving..., right down: Ready! Photo by A. Wójcik-Popek, Bolestraszyce, 2016
 Ryc. 3 Ogród Fraktali. Od góry od lewej: Wizja... (A. Wójcik-Popek) Tworzenie..., lewy dolny: Plecenie..., prawy dolny: Gotowi! Fot. A. Wójcik-Popek, Bolestraszyce, 2016

The Garden of Fractals was created, or actually woven in one day. It is a microcosmos that everyone can interpret in their own way... And the key to understanding everything becomes ... mathematics.

In 2017, Landscape Architecture students together with representatives of the SPAK branch of the Podkarpackie region prepared a show garden entitled 'Tree of Life'. It is also a garden with a deep symbolic meaning, referring to various beliefs, myths and, above all, to the paradise Garden of Eden. In the center of the garden an apple tree is planted, surrounded by a gravel path with roots patterned with stones. The composition is supplemented by an oat field. With this project, the authors wanted to provoke discussion on *the role of trees in contemporary culture, where they seem to be an increasingly undesirable element of the landscape ... and to reflect on the role of roots in our lives.*

In 2018, students from SKN Landscapes under the supervision of Agnieszka Wójcik-Popek M.Sc. Eng. prepared an uncompleted project entitled 'The Garden of the Night', aimed at directing attention to the problem of light pollution.

Fig. 4 Show Garden 'Tree of Life': Left and right above: First design and improved version (students – group work), left down: Trying out (photo by A. Wójcik-Popek, Rzeszów 2017), right down: Finished garden. Photo by M. Wnęk. Bolestraszyce 2017

Ryc. 4 Ogród pokazowy "Drzewo Życia": Od góry od lewej: Pierwszy projekt i udoskonalona wersja (studenci – praca wspólna), lewy dolny: Próba (fot. A. Wójcik-Popek, Rzeszów 2017), prawy dolny: Gotowy ogród. Fot. M. Wnęk, Bolestraszyce 2017

Conclusions

Show gardens are a special type of gardens. They are a temporary, short-lived form of exposure and expression. Sometimes they become an artistic manifesto or a record of the way of searching for beauty. Very often they refer to local traditions or current ecological or social problems [Komorowska 2009, Wójcik 2017, Wójcik-Popek 2018]. The educational aspect in show gardens is extremely important. However, it acquires a new dimension when students are involved in the process of creating a garden facility from the very beginning.

For young landscape architects, participation in the work on the concept of the garden, its symbolic and content layer becomes a particularly important complement to the skills acquired during the studies. Working together in a workshop style is the first serious project implementation for many. The practical dimension complements academic theoretical projects carried out during studies. It makes us 'start to measure forces for intentions'. It gives the opportunity to learn about the 'properties' of many materials and the requirements of particular plant species. And working together during the preparation of the garden you have planned before becomes not only a test of a character, but also great fun!

Translation / tłumaczenie: Anna Nowak

[DOI: 10.15584/topiarius.2018.6.7](https://doi.org/10.15584/topiarius.2018.6.7)

Agnieszka Wójcik-Popek

mgr inż., arch. kraj.

Politechnika Krakowska, Wydział Architektury, Instytut Projektowania Miast i Regionów

Festiwale Ogrodowe w Bolestraszcach

Streszczenie

W poprzednim roku odbył się już VII Festiwal Ogrodowy w Bolestraszcach. Jest to wydarzenie skupiające rokrocznie polskich miłośników i twórców ogrodów, nauczycieli i młodych adeptów architektury krajobrazu, a nawet przedstawicieli szkół podstawowych. Festiwale organizowane są od 2011 przez Arboretum i Zakład Fizjografii w Bolestraszcach koło Przemyśla. Inicjatywę rozpoczęto dzięki dofinansowaniu ze środków Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego. Festiwal jest otoczony opieką merytoryczną Stowarzyszenia Architektury Krajobrazu, Stowarzyszenia Polskich Architektów Krajobrazu, Związku Szkółkarzy Polskich i Polskiego Towarzystwa Dendrologicznego.

Ogrody pokazowe są nietypową odmianą ogrodów – służą przedstawieniu najnowszych trendów w sztuce aranżacji przestrzeni oraz prezentują i popularyzują nowe odmiany roślin. W ostatnich latach zyskały także szerszą funkcję edukacyjną, często odnosząc się do problemów ochrony środowiska czy różnorodnych kwestii społeczno-kulturowych.

Słowa kluczowe: *ogrody pokazowe, ogrody edukacyjne, ogrody tematyczne*

Początki festiwalu

Ogrody festiwalowe, budowane po to, aby były oglądane i podziwiane nie są jedynie dekoracją (...). Przekazanie treści wydaje się być tu bardziej istotne od wartości formalnych czy dekoracyjnych. Ogród pokazowy staje się treścią nie dekoracją.

[Myszka-Stąpór 2011:275]

Festiwal Ogrodowy w Bolestraszcach koło Przemyśla jest poligonem, który pozwala zorientować się, jak nowe formy sztuki współczesnej są aplikowane do sztuki ogrodowej.

[Rylke i Piórecki 2014:2]

Tu nasuwa się pytanie czym tak naprawdę są ogrody pokazowe. Czy są ogrodami w dosłownym znaczeniu czy jednak pozostają przestrzenią wystawienniczą?

[Krug 2011:281]

Powstanie Festiwalu Ogrodowego w Bolestraszcach można wiązać z rosnącym zainteresowaniem tego typu wydarzeniami w Europie i na świecie. Do najbardziej znanych festiwali należą londyński Chelsea Flower Show, francuski Festival International des Jardins w Chaumont-sur-Loire czy niemieckie wystawy BUGA (Bundesgartenschau). Rokrocznie przyciągają coraz większe rzesze odwiedzających, szukających inspiracji profesjonalistów i amatorów czy po prostu zwykłych ludzi pragnących spędzić czas w pięknym i ciekawym otoczeniu.

Arboretum położone jest w Bolestraszcach, 9 km od Przemyśla (województwo podkarpackie). Powstało w 1975 r., kiedy władze powiatu przemyskiego przekazały Zakładowi Fizjografii i Arboretum Towarzystwa Przyjaciół Nauk w Przemyślu dawną posiadłość Piotra Michałowskiego, polskiego malarza epoki romantyzmu [strona 1].

Pierwszy Festiwal Ogrodowy w Bolestraszcach przygotowywano od grudnia 2010 roku. Pomysłodawcami formuły festiwalu, aby była to „cykliczna impreza, na której prezentować się będą twórcy ogrodów z naszej części Europy” byli profesorowie Architektury Krajobrazu: Jan Rylke (SGGW), Aleksander Böhm (Politechnika Krakowska) i Jan Stanisław Wojciechowski (Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego). Arboretum w Bolestraszcach koło Przemyśla zostało gospodarzem tego wydarzenia.

Oficjalne otwarcie Pierwszego Festiwalu miało miejsce 26 czerwca 2011 roku. Zwiedzający mogli podziwiać 10 ogrodów pokazowych [Myszka-Stąpór 2011: 266]. Znakiem festiwalu została ogrodniczka, która wita gości przy bramie głównej [Rylke 2011: 282-283].

Tab. 1. Ogrody pierwszej edycji Festiwalu na podstawie [Myszka-Stąpór 2011: 265-275, Rylke 2011: 282-312]

nazwa	autorzy
Ogrodosfera	Pracownia Architektury Krajobrazu Zielony Zakątek J. Korczak-Wodnicka z zespołem: A. Chadaj; A. Galińska; J. Karaś.
Ogród zatrzymanych chwil	M. Skibińska, A. Wiktoro
Wierzby i woda	S. Dziubak; Arboretum Bolestraszyce
Impresje z ogrodem wiejskim w tle	I. Pełczyńska – IPROJEKT
Ogród światła	A. Długozima, J. T. Królikowski, D. Krug, B. Rothimel, A. Różańska, M. Skrobot, T. Turczynowicz, K. Wlazło
Ogród znaczeń i ogród morze	M. Dębowska, K. Grygoriew, I. Myszka-Stąpór, J. Rylke, A. Wilczyńska
Ogród ludzi i zwierząt	I. Dymitryszyn, A. Jojczyk, M. Dymitryszyn, M. Gałek
Ogród żywiołów... od powietrza, głodu, ognia i wojny...	B. J. Gawryszewska, J. Rylke, J. Skalski
Minimalistyczny ogród wodny	M. Furtak, W. Kosiński, P. Kowalski, M. Zieliński
Ogród emocji	M. Fryz, K. Findysz, S. Curyło, E. Babiarz, K. Płachta, A. Mucha, M. Mucha, A. Rusztowicz, A. Mech, J. Warchoń, P. Paździor.

Oficjalne otwarcie II Festiwalu Ogrodowego odbyło się 30 czerwca 2012 roku. Otwarcia towarzyszył koncert Przemyskiego Kwartetu Smyczkowego. Na Festiwalu prezentowano 16 ogrodów (6 uzupełnionych i udoskonalonych projektów z poprzedniej edycji i 10 nowych kompozycji) oraz instalacje przestrzenne „Malarstwo Przestrzeni” przygotowane przez studentów Architektury Wnętrz ASP im. Władysława Strzemińskiego w Łodzi.

Tab. 2. Nowe kompozycje drugiej edycji Festiwalu na podstawie [Katalog 2012, Katalog 2013: 15]

nazwa	autorzy
Reinkarnacja	N. Piórecki, Arboretum i Zakład Fizjografii w Bolestraszyce
Hydrosfera	Pracownia Architektury Krajobrazu Zielony Zakątek J. Korczak-Wodnicka z zespołem: J. Wilkowska, R. Ejsmont, G. Chmielewski
Geometria i barwa w ogrodzie	Uczniowie i grono pedagogiczne Zespołu Szkół Ekonomicznych im. K.K. Baczyńskiego w Przemyśle
Ogród I	M. Sak, Katedra Architektury Wnętrz. ASP im W. Strzemińskiego w Łodzi
Podkarpacie – kraina obfitości	J. Skalski, Katedra Sztuki Krajobrazu SGGW; S. Dziubak, Tarnobrzeski Dom Kultury
Wierzby i woda	S. Dziubak, Arboretum Bolestraszyce, Tarnobrzeski Dom Kultury
Niebiański zakątek	Studenci Architektury Krajobrazu z Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej w Wałbrzychu
Muzyczny ogród postkatastroficzny	Koletyw Parque-no: K. Herman, J. Słomkowski, M. Łepkowski
Ogród przeobrażenia	W. Mityk, W. Selwa, M. Teler, A. Tomczyk, M. Fryz, A. Koprowska, J. Rzepka, N. Cisek, D. Makarska, K. Bęben, E. Barzyk, J. Zgnilec. Nadzorujący projekt: A. Gajdek, N. Kochańska. Sponsorzy: Uniwersytet Rzeszowski. Wydział Biologiczno- Rolniczy, POLAN – D. Pilecka,

	Szkółkarstwo Owocowe i Ozdobne - G. i S Tomaka, Gospodarstwo Rolne – E. i J. Płachta, GREEN DECO – M. Wijas, Kwociarnia „Flores” Sokołów Małopolski.
Ogród Kalwaria	B. J. Gawryszewska, I. Mysza-Stąpór. Katedra Sztuki Krajobrazu SGGW w Warszawie

Kolejne festiwale

Otwarcie III Festiwalu Ogródowego odbyło się 29 czerwca 2013 roku. Zaprezentowano wówczas 21 ogrodów nawiązujących do idei *pop-artu*. Podczas festiwalu w ogrodzie Kalwaria miało miejsce akcja artystyczna pt.: „*Weeding art, czyli sztuka pielienia*”, mające na celu zwrócenie uwagi na konieczność ciągłej pracy nad ogrodem, nieustannej kreacji jego wyglądu i podejmowania decyzji o usunięciu konkretnych roślin. *Sztuka ogrodowa łączy wszystkie nurty sztuki. Oprócz tytułowego pop artu, knitting artu, paving artu mamy jeszcze weeding art. Poparta cytatami z Ewangelii, sztuka pielienia wprowadziła do Ogródu Kalwarii, obok wątku liturgicznego, wątek eschatologiczny – Sądu Ostatecznego – w tym wypadku dla części roślin* [Katalog 2013: 1-3]. Festiwalowi towarzyszyła konferencja naukowa na temat sensu ogrodów pokazowych.

Wśród nowopowstałych ogrodów można wyróżnić „Ogród wiejski”, „Ogród jesienno-zimowy”, tytułowy „Ogród pop art czy żart”, „Wodne marzenie”, „Ogród na zamówienie”, „Domek z ogródkiem”, „Okno na niebo”, „Ogród rzeźb?”, „Porozmawiajmy o sztuce”, „Litosfera” [Katalog 2013].

W 2014 roku, podczas IV Festiwalu oczy zwiedzających cieszyło już 27 ogrodów pokazowych. Można było oglądać wiele nowych aranżacji m.in. „Ogród poza Ziemią”, „Ogród szczęścia”, „Błokowisko”, „Chciwość”, „Pochwała powolności”, „Protest Garden – CENA 100%”, „Ogród? Dziwny?”. Festiwalowi towarzyszyła konferencja pt.: Projekt – rytmy przyrody [Rylke i Piórecki 2014].

Podczas V Festiwalu wśród nowych ogrodów i instalacji znalazły się takie dzieła jak: „Strażnik – centurion wyznacznik miejsca”, „Romantyzm”, „Mała natura”, „Kwiatowy zegar słoneczny”, „Pochwała powolności”, „Protest Garden II – Wulkanizacja opon 150 m”, czy „Drzewa na opał” [Rylke i Piórecki 2015].

Otwarcie VI Festiwalu Ogródowego miało miejsce 25 czerwca 2016 roku. Zaprezentowano wówczas 30 ogrodów, tak jak w poprzednich latach, część nowych, a część udoskonalonych, uaktualnionych. Wśród nich znalazły się: „Ogród pomarańczowy”, „Zielona szkoła”, „Panteon zapomnianych kwiatów polskich”, „Białogłowie”, „Próby przetrwania w sztuce / Wyspa Lesbos”, „Świątynia”, „Protest Garden III – «NASADZENIA PRZESTĘPCZE», ŚWIĄTYNIA...”, „Ogród fraktali”, „Okrągły stół”.

1 lipca 2017 roku odbył się VII Festiwal Ogródowy w Bolestraszcach. W jego ramach zaprezentowano aranżacje przygotowane w latach poprzednich, jak i nowe, m.in.: „Arboretowe Bajania”, „2030+ Miejski Ogród Przyszłości”, „Drzewo Życia”, „Białogłowie”, „Ogród «Kontrast»”, „Kreowanie świątyni”, „Róże”.

Ósma edycja została odwołana ze względu na inwestycje budowlane prowadzone na terenie Arboretum.

Ogrody pokazowe studentów Architektury Krajobrazu UR

Pomysł organizacji Festiwalu Ogrodowych spotkał się z pozytywnym przyjęciem nie tylko wśród architektów krajobrazu – zarówno akademików, jak i praktyków, ale również wśród lokalnej społeczności. W festiwalach regularnie bierze udział młodzież z pobliskich szkół, np. uczniowie z Zespołu Szkół w Wyszatycach czy z Zespołu Szkół Ekonomicznych im. K.K. Baczyńskiego w Przemyślu.

W 2011 r. podczas pierwszego Festiwalu studenci Architektury Krajobrazu Uniwersytetu Rzeszowskiego zaprezentowali „Ogród emocji”. Autorzy poprzez kompozycję ogrodu oraz zastosowane formy i barwy zwracali uwagę jaki wpływ na emocje ma otoczenie człowieka. Ogród stworzony w ponad 70% z odpadów, odwoływał się do sztuki ekologicznej. Był polem do dyskusji nad współczesnym środowiskiem życia, które skażone przez konsumpcjonizm, staje się coraz bardziej zanieczyszczone i nieprzyjazne dla człowieka [Rylke 2011: 309-312].

W 2012 roku, w ramach drugiego Festiwalu Ogrodowego studenci i pracownicy Architektury Krajobrazu Uniwersytetu Rzeszowskiego przygotowali kompozycję „Ogród przeobrażenia”. Ogród pokazowy miał zwracać uwagę na problemy ekologiczne, szczególnie na wymieranie gatunków i rolę owadów w środowisku przyrodniczym oraz zachęcać do wykorzystywania materiałów z odzysku. *Ogród powstał głównie dla najmniejszych organizmów – owadów, których rokrocznie ubywa z powodu zanieczyszczenia środowiska oraz genetycznie modyfikowanej żywności. My tworzymy dla nich azyl i przytulny dom. Zachęcamy wszystkich, aby w swoim otoczeniu tworzyli miejsca na mieszkania dla owadów. Zwiedzający mogą z bliska przyjrzeć się owadom, zobaczyć metaloplastyczne wyobrażenie owadów, a co najważniejsze „przeobrazić się” w owada dzięki wprowadzonym przez nas charakterystycznym siedziskom oraz tunelom, które są domkami dla owadów w powiększonej skali.*

Ogród ten miał być pretekstem do przemyśleń nad sensem życia i czasu, nad ulotnością, nad chwilą, która może zapaść w pamięć i wyryć się w sercu. *Mamy nadzieję, że osoby odwiedzające ogród przejdą przeobrażenie i docenią owady, jakże ważne zarówno dla środowiska i naszych prywatnych ogrodów...* [Arboretum 2012: 9-10].

Na III edycję Festiwalu uzupełniono i przekształcono ogród z 2012 roku pt. „Ogród przeobrażenia”. Kompozycja została podzielona na 3 strefy: wejściową, owadów i przeobrażenia. W ogrodzie znalazły się zarówno rośliny użytkowe jak i ozdobne, oraz oczywiście domki dla owadów: *W naszej skali jest to niewielki ogródek. W skali owadów, które mają być tu domownikami, jest to miasto...* [Arboretum 2013: 24-26].

W ramach IV Festiwalu Ogrodowego studenci Architektury Krajobrazu działający w SKN Perspektywa (opiekun dr inż. Agata Tekiela) pod opieką me-

rytoryczną pracowników Zakładu Architektury Krajobrazu; stworzyli „Ogród szczęścia” (ryc. 2). Kompozycja była prosta, ale i niezwykle wymowna – przypominała czterolistną koniczynę. Każda z 4 rabat wypełniona była białą koniczyną, obwódki obsadzono smagliczką nadmorską. Dla kontrastu obrzeża obsadzono roślinnością o purpurowych liściach. *Ogród szczęścia to miejsce magiczne. Każdy, kto owego szczęścia szuka, może je odnaleźć. Zwiedzających ogród zachęcamy (...) do szukania i zabierania ze sobą tytułowego szczęścia w postaci czterolistnej koniczynki. Ogród miał skierować uwagę zwiedzających na jakość przestrzeni, jaka nas otacza i jej wpływ na nasze samopoczucie [Rylke & Piórecki 2014: 20].* Koncepcję ogrodu uzupełniono i rozwinięto w 2015 roku [Rylke & Piórecki 2015: 23].

Na VI edycję Festiwalu studenci Architektury Krajobrazu Uniwersytetu Rzeszowskiego (w tym członkowie SKN Perspektywa) oraz członkowie Oddziału Podkarpackiego Stowarzyszenia Polskich Architektów Krajobrazu (SPAK) przygotowali projekt pokazowy pt.: „Ogród fraktali” (ryc. 3). Ta z pozoru czysta gra form, ma jednak głęboki wymiar symboliczny. Jak mówią sami autorzy: *Jest to ogród składający się z powtarzalnych obiektów – fraktali. Odnosi się nie tylko do wszystkich bytów na poziomie molekularnym. Symbolizuje doskonały porządek rzeczy, nieskończoność złożoną z takich samych, a jednak różnych elementów. Jest to zestaw brył „rozwijany” wokół miejsca-środką, które możemy rozpatrywać jako centrum świata. Taka hierarchia elementów jest obecna w każdej komórce wszystkich organizmów żywych. Ten mocno geometryczny, architektoniczny ogród staje się więc pochwałą życia w jego każdej formie i na każdym poziomie organizacji.*

„Ogród fraktali” został stworzony, a właściwie upleciony w jeden dzień. To mikrokosmos, który każdy może zinterpretować na swój własny sposób... A kluczem do zrozumienia wszystkiego staje się ... matematyka.

W 2017 roku studenci Architektury Krajobrazu wraz z przedstawicielami podkarpackiego oddziału SPAK przygotowali ogród pokazowy pt.: „Drzewo życia” (ryc. 4). Jest to również ogród o głębokim znaczeniu symbolicznym, odwołujący się do rozlicznych wierzeń, mitów, a przede wszystkim do wyobrażenia rajskiego ogrodu Eden. W centrum ogrodu zasadzona jest jabłoń, otoczona żwirową ścieżką z ułożonym z kamieni wzorem korzeni. Kompozycję uzupełnia pole owsa. Tym projektem autorzy chcieli sprowokować dyskusję na temat roli drzew we współczesnej kulturze, gdzie zdają się być coraz bardziej niepożądanym elementem krajobrazu... oraz skłonić do zadumy nad rolą korzeni w naszym życiu.

W 2018 roku studenci działający w SKN Krajobrazu pod kierunkiem mgr inż. Agnieszki Wójcik-Popek przygotowali niezrealizowany projekt pt.: „Ogród nocy”, mający zwracać uwagę na problem zanieczyszczenia światłem.

Wnioski

Ogrody pokazowe są szczególnym typem ogrodów. Są tymczasową, krótkotrwałą formą ekspozycji i ekspresji. Niekiedy stają się artystycznym manifestem, czy zapisem drogi poszukiwania piękna. Bardzo często nawiązują do lokalnych tradycji, czy aktualnych problemów ekologicznych czy społecznych [Komorowska 2009, Wójcik 2017, Wójcik-Popek 2018]. Aspekt edukacyjny w ogrodach pokazowych jest niezwykle istotny. Nabiera jednak nowego wymiaru, gdy od początku w proces tworzenia obiektu ogrodowego włączani są studenci.

Dla młodych architektów krajobrazu szczególnie ważnym uzupełnieniem umiejętności zdobywanych w czasie studiów staje się uczestnictwo w pracach nad koncepcją ogrodu, jego warstwą symboliczną i treściową. Wspólna praca o charakterze warsztatowym dla wielu jest pierwszą poważną realizacją. Wymiar praktyczny tych projektów uzupełnia teoretyczne zadania wykonywane w czasie studiów. Sprawia, że „zaczynamy mierzyć siły na zamiary”. Daje możliwość poznania „na własnej skórze” właściwości wielu materiałów oraz wymagań poszczególnych gatunków roślin, a wspólna praca przy przygotowaniu zaplanowanego wcześniej ogrodu, staje się nie tylko próbą charakteru, ale i wspólną zabawą!

Bibliography / Bibliografia:

- [1] Arboretum i Zakład Fizjografii w Bolestraszcach (2012) *Katalog wystawowy II Festiwal Ogrodowy w Bolestraszcach*. Bolestraszyce.
- [2] Arboretum i Zakład Fizjografii w Bolestraszcach (2013) *Katalog wystawowy III Festiwal Ogrodowy w Bolestraszcach*. Bolestraszyce.
- [3] Komorowska A. (2009) *Działania czasowe o charakterze artystycznym, społecznym i edukacyjnym w zaniedbanych dzielnicach miast*. „Zeszyty Naukowe Politechniki Śląskiej”, z. 49. s. 111-118.
- [4] Krug D. (2011) *Ogrody pokazowe w Bolestraszcach*. W: J. Rylke (red.) *Krajobraz XXI wieku. Sztuka krajobrazu i w krajobrazie na tle przemian w sztuce przelomu XX i XXI wieku*. Warszawa 2011, s. 275-282.
- [5] Myszka-Stapór I. (2011) *Festiwal ogrodów w Bolestraszcach. Znaczenie w ogrodach pokazowych*. W: J. Rylke. (red.) *Krajobraz XXI wieku. Sztuka krajobrazu i w krajobrazie na tle przemian w sztuce przelomu XX i XXI wieku*. Warszawa 2011, s. 265-275.
- [6] Rylke J. (2011) *Ogrody pokazowe w Bolestraszcach*. W: J. Rylke. (red.) *Krajobraz XXI wieku. Sztuka krajobrazu i w krajobrazie na tle przemian w sztuce przelomu XX i XXI wieku*. Warszawa 2011, s. 282-312.
- [7] Rylke J. & Piórecki N. (red.) (2014) *Katalog wystawowy IV Festiwal Ogrodowy w Bolestraszcach*. Bolestraszyce.
- [8] Rylke J. & Piórecki N. (red.) (2015) *Katalog wystawowy V Festiwal Ogrodowy w Bolestraszcach*. Bolestraszyce.
- [9] Wójcik A. (2017) *Thinking green. Theme gardens at the service for environment. Case studies from BUGA 2015 garden exhibition*. In: *4th International Multidiscipli-*

A. Wójcik-Popek • *Festiwale Ogrodowe w Bolestraszcach*

nary Scientific Conference on Social Sciences and Arts. SGEM 2017, 28-31.03.2017, Book 5, Vol. 1, conference proceedings, pp. 357-364.

[10] Wójcik-Popek A. (2018) *Fun and learn outdoors: education in exhibition gardens*. In: *NordSci Conference on Social Sciences*. 17-19.07.2018, Book 2, Vol. 1, Conference Proceedings, pp. 37-45.

[11] page 1 (strona 1): <http://bolestraszyce.com.pl/informacje-ogolne/rys-historyczny-2/> (data dostępu 14.04.2018 r.)

About author

Agnieszka Wójcik-Popek – a landscape architect, a former employee of the University of Rzeszów, a graduate of the Cracow University of Technology, in her doctoral thesis undertook the subject of the influence of green areas on the structure of cities, has been interested in garden exhibitions for years. The co-author of the concept of show gardens in 2016, 2017 and 2018.

O autorze

Agnieszka Wójcik-Popek – architekt krajobrazu, absolwentka Politechniki Krakowskiej, w pracy doktorskiej podejmuje tematykę wpływu terenów zieleni na strukturę miasta, od lat interesuje się wystawami ogrodowymi. Współautor koncepcji ogrodów pokazowych w 2016, 2017 i 2018 roku.

Contact / kontakt: awojcik.urz@gmail.com

[DOI: 10.15584/topiarius.2018.6.7](https://doi.org/10.15584/topiarius.2018.6.7)